

Týždeň od 13. do 19. júna

JEŽIŠ V JERUZALEME

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ: *Luk 19,28–40; 19,45–48; 20,9–26; Mat 21,12–17; Zach 9,9*

ZÁKLADNÝ VERŠ

Keď sa už priblížil a uzrel mesto, zaplakal nad ním. (Luk 19,41)

Posledný týždeň Ježišovho pozemského života sa odohrával v Jeruzaleme. Udialo sa počas neho mnoho búrlivých scén: triumfálny vstup do mesta, Ježišov plač nad ľahostajným mestom, vyčistenie chrámu, intrigy a sprisahanie, sklúčenosť počas poslednej večere a agónia v Getsemanskej záhrade, zosmiešňovanie a ponížovanie, fraška na súde, potupné ukrižovanie a napokon slávne vzkriesenie. Nikdy predtým ani potom nebolo jedno mesto svedkom takého rozhodujúceho vývoja a pohybu v dejinách. Počas tohto týždňa kulminoval kozmický konflikt medzi dobrom a zlom. Nikto okrem Ježiša nerozumel tomu, čo sa práve v Jeruzaleme odohráva.

Ježiš navštívil Jeruzalem počas svojho života viackrát. Evanjelisti Matúš, Marek, Lukáš a Ján zaznamenávajú jeho pobyt v Jeruzaleme, hoci väčšinou sa sústreďujú práve na posledný týždeň utrpenia. A hoci sú významné aj ďalšie zmienky o Ježišovi v Jeruzaleme – Ježiš privedený do chrámu po narodení (Luk 2,22–38); dvanásťročný Ježiš a jeho rozhovory v chráme (Luk 2,41–50); Ježiš postavený na vrchol chrámu pri jeho pokúšaní (Luk 4,9–13) – práve na záverečný týždeň Ježišovho života a jeho služby kladú všetci evanjelisti najväčší dôraz.

SLÁVNOSTNÝ VSTUP DO JERUZALEMA

Keď sa napĺňali dni, keď mal byť povýšený, pevne sa rozhodol ísť do Jeruzalema. Poslal pred sebou poslov, aby mu pripravili nocľah. Prišli do samaritánskej dediny, tam ho však neprijali, lebo jeho cieľom bol Jeruzalem. (Luk 9,51–53)

Ježiš prechádzal cestou do Jeruzalema cez mestá i dediny a učil. (Luk 13,22)

Na ceste do Jeruzalema prechádzal Ježiš cez Samáriu a Galileu. (Luk 17,11)

Vtedy si vzal so sebou Dvanástich a povedal im: Hľa, vystupujeme do Jeruzalema a vyplní sa o Synovi človeka všetko, čo napísali proroci. (Luk 18,31)

Po týchto slovách kráčal vpredu a uberal sa do Jeruzalema. (Luk 19,28)

Ježiš sa narodil v Betleheme, vyrastal v Nazarete, učil, kázal a uzdravoval v Galilei, Samárii, Judsku a Perei. Ale na jedno mesto sa neustále zameriaval – na Jeruzalem. Lukáš vo svojom evanjeliu stále zdôrazňuje, že Ježišova cesta smeruje do Jeruzalema (pozri Luk 9,51.53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,11.28).

Ježišov posledný týždeň sa začal slávnostným, kráľovským vstupom do Jeruzalema. Výsledkom bola jeho smrť na kríži, vďaka ktorej sme „boli zmierení s Bohom, keď sme boli ešte nepriateľmi“ (Rim 5,10).

Prečítaj si Luk 19,28–40. Pokús sa vžiť do deja. Predstav si nadšenie učeníkov, ktorí si určite mysleli, že práve teraz sa Ježiš stane kráľom a zasadne v Jeruzaleme na trón kráľa Dávida. Ako sa podľa teba cítili učenici, keď na konci týždňa Ježiš zomrel na kríži? Čo sa z toho môžeš naučiť o falošných očakávaniach?

Keď sa Ježiš narodil, mudrci z Východu prišli do Jeruzalema a naliehavo sa pýtali: „Kde je ten práve narodený židovský kráľ?“ (Mat 2,2) Teraz, niekoľko dní pred ukrižovaním, keď Ježiš a učenici vchádzajú do mesta, Jeruzalemom sa ozýva hlasné volanie: „Požehnaný, ktorý prichádza ako kráľ v mene Pánovom! Pokoj na nebi a sláva na výsostiach!“ (Luk 19,38)

Táto úžasná scéna je naplnením prorocstva. „Hlasne plesaj, dcéra Sion, zvučne jasaj, dcéra Jeruzalem. Pozri, tvoj kráľ prichádza k tebe, je spravodlivý a prináša víťazstvo, je pokorný a jazdí na oslovi, na osliatku, mláďati oslice.“ (Zach 9,9) Ježiš vedel, že radostné „Hosanna!“ sa čoskoro zmení na nenávistné „Ukrižuj ho!“ a napokon na Golgote zaznie jeho víťazné „Je dokonané!“

Hoci sa všetko odohrávalo podľa večného Božieho plánu, jeho učenici boli natoľko ovládaní tradíciou, učením a očakávaniami ich doby, že vôbec nepochopili Ježišove predchádzajúce varovania o tom, čo sa stane a čo to bude znamenať.

- **Kristus sa rozprával s učeníkmi otvorene, ale oni ho nepočúvali. A ak aj počúvali, jeho slová boli v takom rozpore s ich očakávaniami, že sa voči nim jednoducho stali hluchými. Čo môžeš urobiť pre to, aby si sa nezatvrdil voči niektorej z biblických právd? Kedy sa ti naposledy stalo, že si v Písme objavil niečo také neočakávané, že ťa to prekvapilo, či dokonca zaskočilo?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

JERUZALEM – VYČISTENIE CHRÁMU

Keď vošiel do chrámu, začal vyháňať predavačov a povedal im: Je napísané: Môj dom bude domom modlitby. A vy ste z neho urobili pelech lotrov. A deň čo deň učil v chráme. No veľkňazi, zákonníci a vodcovia ľudu sa ho usilovali zahubiť. Nevedeli však, čorobiť, lebo všetok ľud na ňom lipol a počúval ho. (Luk 19,45–48)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si Luk 19,45–48; Mat 21,12–17; Mar 11,15–19. Čo je pre teba osobne najdôležitejšie v týchto textoch? Čo si myslíš, že je dôležité pre spoločenstvo vo vašom zbore a pre spoločenstvo cirkvi, keď zoberieš do úvahy, že spoločenstvo veriacich je tiež „chrámom“ (Ef 2,21)?

Po slávnostnom vstupe do mesta, počas ktorého plakal nad Jeruzalemom (Luk 19,39–44), Ježiš navštívil chrám. Vyčistenie chrámu zaznamenávajú všetky štyri evanjeliá. Kým Ján hovorí o vyčistení chrámu na začiatku Ježišovej služby, počas Veľkej noci pravdepodobne v roku 28 n. l. (Ján 2,13–25), ostatní evanjelisti zaznamenávajú druhé vyčistenie chrámu na konci Ježišovej služby, počas Veľkej noci v roku 31 n. l. Tieto dve udalosti vymedzujú časové rozpätie Ježišovej služby. Ukazujú aj na to, ako veľmi Ježišovi záležalo na svätosti chrámu a služby v ňom – veď boli Bohom vytvoreným predobrazom Spasiteľovej pozemskej aj nebeskej služby. V jeho činoch vidíme aj to, s akou autoritou potvrdzoval svoje mesiášske poslanie.

Ježišovo vyčistenie chrámu – predovšetkým to druhé – prináša dôležité poznanie. Ježiš vedel, že čoskoro zomrie a predobrazná služba v chráme onedlho naplní svoju úlohu. Napriek tomu – alebo práve preto – vyhnal z chrámového nádvorja tých, ktorí ho svojím konaním znevažovali. Stále to bol Boží dom, stále to bolo miesto, kde kňazi prinášali obete zvierat, ktoré poukazovali na vážnosť hriechu, a predovšetkým na obeť Božieho Baránka. Ľudia, ktorí prichádzali do chrámu s otvoreným srdcom a v duchu pokánia, mali mať možnosť vidieť a pochopiť, kým je zaslúbený Mesiáš a čo v skutočnosti znamená jeho obeť na kríži. Práve chrám bol tým miestom, ktoré malo mnohým pomôcť vidieť v Ježišovi „Baránka, zabitého od založenia sveta.“ (Zj 13,8; Roh)

APLIKÁCIA ■ Ježiš sa pri vyčistení chrámu postavil za správnu vec – svojim konaním okrem iného spôsobil škodu tým, ktorí využívali náboženstvo a zbožnosť na svoj vlastný prospech. Kedy si sa stretol s podobným konaním vo vašom spoločenstve viery? Čo by si mohol urobiť, keby si dnes videl podobné konanie u tých, ktorí majú ľudí privádzať bližšie ku Kristovi?

ZLÍ SLUŽOBNÍCI

Keď prišiel čas, poslal k vinohradníkom sluhu, aby mu dali podiel z úrody vinice. Ale vinohradníci ho zbili a poslali späť s prázdnyimi rukami. Potom k nim poslal druhého sluhu. Aj toho zbili, potupili a vrátili s prázdnyimi rukami. Poslal aj tretieho a aj toho dorážali a vyhodili. Vtedy pán vinice povedal: Čo mám robiť? Pošlem svojho milovaného syna. K nemu azda budú mať úctu. No keď ho vinohradníci zazreli, poradili sa medzi sebou a povedali si: To je dedič. Zabime ho, aby dedičstvo ostalo nám. Vyvliekli ho z vinice a zabili. Čo im potom urobí pán vinice? Príde, týchto vinohradníkov zahubí a vinicu dá iným. Keď to počuli, povedali: Ešteže čo! On sa na nich zahľadel a povedal: Čo to teda znamená, keď je napísané: Kameň, čo staviteľia zavrhli, stal sa uholným kameňom? (Luk 20,10–17)

Prečítaj si Luk 20,9–19. Podobenstvo o zlých vinohradníkoch prináša lekciu z histórie vykúpenia a vyzýva nás na opatrnosť. Hlavnou myšlienkou podobenstva je Boh a jeho trpezlivá, neprestajná láska voči blúdiacim hriešnikom. Podobenstvo bolo adresované židovským vodcom tej doby – zákonníkom a veľkňazom. Keď Ježiša počuli, „uvedomili si totiž, že toto podobenstvo povedal o nich“ (Luk 20,19). Napriek tomu má toto podobenstvo svoju aplikáciu aj dnes. Je aktuálne pre cirkev, pre každé zborové spoločenstvo a pre každého jednotlivca. Od Boha sme prijali dar milosti, Boh nám dôveruje a túži, aby sme mu boli verní a na jeho lásku a dary odpovedali. My sme dnes „nájomníci“ a máme zodpovednosť za to, čo nám Boh zveril.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V čom vidíš aktuálnosť podobenstva o zlých vinohradníkoch pre váš zbor a pre teba osobne?

Nájomníci priniesli pánovi vinice namiesto vďačnosti, lásky a vernosti len vzburu, zlo a nenávisť. Pán vinice však posielal ďalších a ďalších sluhov, aby mu priniesli jeho diel úrody (Luk 20,10–12). Podobne aj Boh posielal služobníkov a prorokov k Božiemu ľudu, aby sa odvrátil od zlých ciest (Jer 35,15). Odpoveď v podobenstve aj v reálnom živote však bola rovnaká – odmietnutie a zatvrdenie. Ako povedal Štefan pred svojou smrťou: „Ktorého proroka vaši otcovia neprenasledovali?“ (Sk 7,52)

Spasenie je dlhým príbehom lásky. A hoci sa zdá, že zlo znova a znova víťazí, nakoniec bude triumfovať Boh a jeho kráľovstvo slávy. Po kríži prichádza vzkriesenie. „Kameň, ktorý staviteľia zavrhli, stal sa uholným kameňom.“ (Mar 12,10) Tento kameň sa stane uholným kameňom veľkého chrámu, v ktorom bude prebývať Božie zhromaždenie, všetci zachránení, bohatí aj chudobní, Židia aj pohania, muži aj ženy – všetci budú žiť ako jeden ľud.

- **Hoci pravdepodobne medzi nami nie je prorok, ktorého by sme prenasledovali alebo mu hrozili smrťou, aj dnes sme – rovnako ako ľudia kedysi – schopní odmietnuť Božích poslov. Ako si môžeme byť istí, že sme pripravení prijať posolstvo tých, ktorí k nám prehovárajú v Božom mene?**

APLIKÁCIA

BOH A CISÁR

Striehli na neho a poslali sľedičov, ktorí predstierali, že sú spravodliví, aby ho podchytili v reči a mohli ho vydať moci a súdu vladára. Spýtali sa ho: Učiteľ, vieme, že správne hovoríš a učíš, neuprednostňuješ nikoho, ale učíš Božiu cestu podľa pravdy. Sme si povinní platiť cisárovi daň, či nie? On však spoznal ich lesť a povedal im: Ukážte mi denár! Čí obraz a nápis je na ňom? Oni odpovedali: Cisárov. Na to im povedal: Dávajte teda cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie! Nepodarilo sa im podchytiť ho v reči pred ľuďmi. Užasli nad jeho odpoveďou a zamĺkli. (Luk 20,20–26)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Luk 20,20–26. Ako rozumieš tomuto príbehu? Čo je v tomto príbehu pre teba dôležité?

Počas Ježišovho života bolo platenie daní výbušným problémom. Okrem rôznych miestnych daní a poplatkov boli najviac diskutovanou otázkou rímske dane. Keď Judáš Galilejský, „revolucionár“ a spoluzakladateľ sekty zelótov, viedol okolo roku 6 n. l. vzburu proti sčítaniu ľudu, ktoré bolo nariadené vládcom Quirinom (Sk 5,7), vtedy okrem iného vyhlásil, že platenie daní cisárovi je zbabelstvo (Josephus Flavius, Vojna židovská 2.8.1).

Platenie daní, rôzne mesiášske tvrdenia a samozvaní mesiáši boli v tom čase príčinou pravidelných vzbúr a povstaní proti Rímu. V takejto situácii bola priama otázka o platení daní otvorenou provokáciou a automaticky viedla ku konfliktu. Ak by totiž Ježiš odpovedal, že s platením daní súhlasí, postavil by sa na stranu Ríma. To by ho v očiach zástupov diskvalifikovalo ako kráľa, ktorým sa mal stať – ako to ľudia videli len niekoľko dní predtým pri jeho veľkolepom vstupe do Jeruzalema. Keby platenie daní Rímu odmietol, znamenalo by to, že schvaľuje predchádzajúce vzbury a ako zradcu by ho vydali vládnej moci a súdu vladára (Luk 20,20).

Zákonníci a veľkňazi sa usilovali Ježiša chytiť do pasce, z ktorej by nemohol uniknúť. Ježiš však vedel, ako zmýšľajú. Vypýtal si denár, ukázal naň a povedal: „Dávajte teda cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo je Božie!“ (Luk 20,25) Žiť pod vládou cisára znamenalo používať mince s jeho podobizňou na každodenné potreby. To so sebou prinášalo určité záväzky. Existuje však aj väčšia povinnosť, vážnejší záväzok, ktorý vyplýva zo skutočnosti, že sme stvorení na Boží obraz a sme mu zviazaní svojou úplnou vernosťou.

„Kristus neodpovedal vyhýbavo, ale priamo na otázku. Držal v ruke rímsku mincu s menom a podobou cisára a vyhlásil, že pod ochranou Rímskej ríše sú povinní odvieť žiadanú podporu, ak to, pravdaže, neodporuje vyššej povinnosti. Pri všetkom tom uznávaní zákonov zeme mali vždy pamätať predovšetkým na vernosť Bohu.“ (DA 602; TV 418)

APLIKÁCIA

- **Akým spôsobom môžeš byť dobrým občanom krajiny, v ktorej žiješ, a zároveň vedieť, že tvoje občianstvo je v meste, „ktorého tvorcom a staviteľom je Boh“ (Žid 11,10; pozri aj Ef 2,19 a Fil 3,20)?**

VEČERA PÁNOVA

Ved' ja som prijal od Pána to, čo som vám aj odovzdal, že Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb a keď vzdával vďaky, lámal ho a povedal: Toto je moje telo, ktoré je pre vás. Toto robte na moju pamiatku! Podobne po večeri vzal aj kalich a povedal: Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek ho budete piť, na moju pamiatku! Kedykoľvek teda jete tento chlieb a pijete z tohto kalicha, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde. (1Kor 11,23–26)

Prečítaj si Luk 22,13–20. V čom podľa teba spočíva význam poslednej večere, ktorú Ježiš jedol s učeníkmi na Veľkú noc?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ježišova posledná večera s učeníkmi bola viac než len tradičná veľkonočná hostina. Starozmluvné ustanovenie Paschy zvýrazňuje ľudskú slabosť v protiklade k obrovskej Božej moci. Tak, ako bolo pre Izraelitov nemožné vymaniť sa vlastnými silami z egyptského zajatia, aj pre nás je nemožné oslobodiť sa od dôsledkov hriechu. Vyslobodenie prichádza od Boha ako dar jeho lásky a milosti. To je lekcia, ktorú mali Izraeliti učiť svoje deti z generácie na generáciu (2Moj 12,26.27). Vyslobodenie Izraelitov z egyptského zajatia sa zapísalo do histórie ako Boží vykupiteľský čin. Podobne vyslobodenie ľudstva z moci hriechu má svoj základ v historickej udalosti, ktorou bolo ukrižovanie Krista. Ježiš je obetovaným „veľkonočným Baránkom“ (1Kor 5,7). Posledná večera je „verejným vyznaním, v ktorom spoločenstvo veriacich potvrdzuje slávny a rozhodujúci zmysel Kristovej smrti.“ (BERKOUWER, Gerrit C. *The Sacraments*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1969, s. 193.)

Večera Pánova je pripomenutím, že „Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený“ (1Kor 11,23), deň pred ukrižovaním, odovzdal učeníkom dôležité posolstvo, ktoré si mali pamätať: Chlieb a víno sú symbolmi jeho tela, ktoré sa za nich láme a jeho krvi, ktorá sa za nich vylieva na odpustenie hriechov (pozri Mat 26,28). Ježišova smrť bola Božím prostriedkom nášho vykúpenia z moci hriechu. Ježišova smrť je nebeským darom pre naše spasenie. Aby sme na to nezabudli, Ježiš ustanovil túto slávnosť a prikázal ju zachovávať až do jeho návratu (1Kor 11,23–26).

Ježišov výrok, že jeho krv „sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov“ (Mat 26,28) platí až do konca času. Ignorovať alebo spochybňovať toto tvrdenie a hľadať iný spôsob spasenia znamená odmietnuť Boha a cestu, ktorú pripravil pre naše spasenie.

Keď sa schádzame, aby sme jedli chlieb a pili z kalicha, zo všetkého najviac si potrebujeme uvedomiť dve skutočnosti: (1) Kristus za nás zomrel. (2) Ježišova smrť z nás urobila jedno „telo“, a preto okolo stola sedíme ako jedna rodina, ako spoločenstvo vykúpených, ktorí očakávajú Kristov príchod. Stôl pri Pánovej večeri je dôležitou pripomienkou, že história má svoj zmysel a že v živote existuje nádej.

- **Kristus vydal svoje telo a svoju krv na našu záchranu. Dal ti zaslúbenie večného života. Čo to pre teba znamená? Akým spôsobom a v čom to do tvojho života prináša nádej a istotu?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Ješť telo Kristovo a piť jeho krv znamená prijímať ho za osobného Spasiteľa, veriť, že nám odpúšťa hriechy a že v ňom sme dokonalí. Ak poznáme jeho lásku, zotrávame v nej a ak ju prijímame, máme podiel na jeho prirodzenosti. Čím je pokrm pre telo, tým musí byť Kristus pre dušu. Pokrm nám nič neprospeje, ak ho nebudeme ješť a ak sa nestane súčasťou nášho tela. Podobne nám ani Kristus nepomôže, ak ho nepoznáme ako svojho osobného Spasiteľa. Čisto rozumové poznanie nám nič neprospeje. Kristom musíme žiť, prijímať ho do srdca, aby sa jeho život stal naším životom. Jeho láska a jeho milosť musia preniknúť celú našu bytosť.“ (DA 389; TV 268)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Predstavte si scénu, pri ktorej Ježiš vyháňa z chrámu v Jeruzaleme kupcov. Ako sa dá na viere zarábať? Ako a kedy sa náboženstvo stáva obchodným artiklom? Ako sa môže náboženstvo stať otázkou prestíže a pýchy? Čo môžeme urobiť ako cirkev, aby sme nepodľahli takémuto pokušeniu a podvodu?
2. Profesor filozofie Alex Rosenberg, autor knihy *The Atheist's Guide to Reality* (Ateistov sprievodca po realite), verí, že všetka realita, všetka existencia je úplne materialistická. Teda všetko sa môže a musí dať vysvetliť prostredníctvom fyzikálnych dejov – a len prostredníctvom nich. Tieto deje samozrejme nemajú svoj plán, cieľ ani zámer – a ani Boha. „Čo je zmyslom vesmíru?“ pýta sa. „Žiadny neexistuje. Aký zmysel by mali mať deje, ktoré sa odohrávajú vo vesmíre? Tá istá odpoveď: žiadne“. Ak by nás ale nezmyselnosť a bezcieľnosť vesmíru mala priviesť k depresii, Rosenberg nás vyzýva, aby sme brali svoju „depresiu vážne“. Prečo? Lebo naše emócie, vrátane sklúčenosti, nie sú ničím iným, než určitým usporiadaním neurónov a chemických zlúčenín – a to predsa nie je nič podstatné. Rosenberg dokonca ponúka radu tým, ktorí pociťujú znechutenie nad nezmyselnosťou svojich životov. Keďže depresia je len konkrétnym stavom neurónov, jeho rada znie: jednoducho tento stav zmeňte – a na to sú predsa lieky. „Ak sa nebudete ráno cítiť lepšie... alebo sa nebudete cítiť lepšie o tri týždne, jednoducho začnite brať iné lieky. Väčšinou to trvá tri týždne, kým sa začne spätné vychytávanie sérotonínu vďaka liekom ako Citalex, Cipralex, Deprex, Prozac, Paraxyl. A ak jeden nefunguje, bude fungovať iný.“ Neuveriteľné na jeho odpovedi je, že ju myslí úplne vážne: ak ste v depresii, ak ste sklúčení, vezmite si tabletky. Áno, sú situácie, keď treba depresiu riešiť farmakologicky. Chceme len poukázať na to, ako veľmi je tento pohľad na život v rozpore s pohľadom, ktorý je založený na viere v Ježiša Krista a v to, čo pre nás urobil na kríži. V čom je naša účasť na Večeri Pánovej otvoreným popretím nihilizmu a nezmyselnosti vesmíru, ako ich predstavuje filozof Rosenberg a jeho ateizmus?